

Felvidéki Híradó.

P O L I T I K A I H E T I L A P

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 „
Negyed évre	2 „

Egyes szám ára 20 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség, a hirdetési és előfizetési pénzek a kiadóhivatalra címezve
Turóc-Szent-Mártonba küldendők.

— Hirdetések legutányosabbán, árszabály szerint. —
Lapunk számára hirdetéseket — eredeti árában — minden bel- és külföldi hirdetési iroda elfogad.
Nyilttér soronként 40 fillér.

Hát sohase okulunk?

IV.

A felekezetenküliliket is emlegeti a néppárti program és követeli, hogy az ezekre vonatkozó törvény eltöröltesse. Nos, ha csak ettől nem boldog a nép, hát ebbe is szívesen belemegyünk, mert a hogy mi a dolgokat látjuk, hit dolgában törvény nélkül és törvény ellenére, kiki a maga meggyőződését követi és joggal követheti is, Nagy Frigyesel tartva, hogy mindenki a maga módja szerint üdvözülhet. Ez a törvény azonban, azt hisszük, se nem árt, se nem használ a népek és a vallásnak, ebben is egyszerűen a külföldet utánoztuk, hogy a felekezetekhez tartozás bizonyos anyagi kérdéseit megoldást nyerjenek. Hogy pedig az olyan keresztény katolikus ember, aki pusztán csak a törvény kényszeréből marad meg egyháza kötelékében, egyebekben nemcsak felekezetenküli, hanem istentagadónak (mert a felekezetenküliség és vallásatlanság között igen nagy a különbség s már a nagy Schiller is megírta egyik epigrammában, hogy vallásosságból nem tartozik semmi felekezethez), hogy az ilyen istentagadónak „híve” a katolikus egyháznak ennek semmi hasznára nincsen, úgy jobb, ha formálisan is kiválik belőle, ezt, úgy hisszük, senki sem tagadhatja.

1. *Követelem az egyházak autonómiáját.* A r. kath. egyházat kivéve, az összes keresztény felekezeteknek meg van a maguk autonómiája, a r. kath. egyház autonómiája pedig, ennek hierarchikus szervezete miatt, nem tartozik az állami törvényhozás hatáskörébe, hanem azt maguk a hívek az episcopattal és a lelkész-kedő papsággal egyetemben s a pápa jóváhagyása mellett alkotják meg, a magyar törvényhozó testület pedig csak törvénybe iktatja. Hogy miért hozakodott ezzel a kérdéssel a lutheránus Paulinyi elő ott a felső-turóczi németek előtt, akiknek az autonómia ugyancsak Hekuba lehet, azt csak ő tudhatja; lehet azonban, hogy ezt a követelést is úgy böngészték ki valamely néppárti jelöltnek a programjából, azt sem tudja, miről van a szó.

5. *Követelem, hogy az állam a népművelés ügyéről természetes alapokon gondoskodjék.* — Ezt minden párt akarja.

6. *Oly intézkedéseket és törvényeket követelnek, melyek a mezőgazdaság, a kőipar és a kereskedelem emelését célozzák; különösen pedig hogy vidékünkön a nép szükségleteinek megfelelő gazdasági, ipar- és kereskedelmi iskolák létesítenek, még pedig a nép anyanyelvénél.*

A nyelv kivételével ez a gazdasági program már rég ott van a kormány és a szabadelvű párt programjában; ami pedig a nyelvet illeti, ugye ez nem a nép-, hanem a nemzetiségi párt követelése, amelyet teljesíteni sem lehet, mert a magyar állam által létesített és fenntartott tanintézetekben csak a magyar nyelv lehet a tanítás nyelve, nem hisszük, hogy a Zichy grófok, hogy Kass Ivor báró, Rakovszky István stb. néppárti vezetőfőriak a magyar nyelv háttérbe szorításával a nemzetiségek nyelvét óhajtanák különösen kultiválni, ami egyenesen a nép érdekeivel ellentétes, minthogy a nép érdeke azt kívánja, hogy mennél több alkalom adassék neki az államnnyelv elsajátítására és ezen révén a könnyebb boldogulásra ebben az országban...

7. *Óhajtatnám a kisgazdaságok szabad felhasználásának korlátozását. Minden gazdasági birtoknak egy bizonyos, a megjelöléshez feltétlenül szükséges része állapíthatóság meg, a melyet a tulajdonostól elvenni, vagy árvosért utján eladni nem szabad.* Ezzel a követeléssel, szívesen hisszük el, lehet ugyan több-kevesebb szeresével korteskedni, de hogy ez a követelés a hitelviszonyok és a tulajdonjog alapos felforgatása nélkül nem történhetik meg, annyit bizonyos. Ha valakinek, úgy a kisgazdának van szüksége a lehető olcsó jelzáloghitelre, mert ha a lova, ökrre, tehene elhull, ha a termés rossz, vagy egyéb csapás éri, csakis hitel útján segíthet magán, mivel készpénzzel csak nagyritkán rendelkezik s vajjon az így lekötött kisbirtokra ki fog olcsó s amellét még kockáztatott jelzáloghitelt nyújtani a kisgazdának? Talán a pénzintézetek, amelyek oly erősen a dividendáért dolgoznak? Nos, a kisgazda az eddiglét is nagyobb mérték-

ben az öt legtöbb esetben feltétlenül tönkretévő váltóhitelre fogna szorulni, vagy ha még a váltóúzsorás is elzárkózik előle, másképp megy tönkre, mert semmiféle gazdaság, ha még oly kicsi is, megfelelő pénzeszközök s ezek hiányában hitel nélkül nem képzelhető. Ha tehát segíteni akarnak a kisgazdák, úgy olcsó hitelről kell a részére gondoskodni s a váltóhitel lehetetlenül tenni reá nézve, valamint az uszortát is megfékezni. Erre pedig minden kormányunk törekedett, intézményeink, törvényeink is vannak erre nézve, ez tehát nem speciálitása a néppárti programnak.

Csehek és magyarok.

Nem először történik, hogy a csehek mézes-mázos szavakkal hangoztatják a magyar-cseh érdekközöséget, amelynek alapján közös akcióra is ösztönöznek bennünket. A prágai *Národní Politika*, az öreg csehek néplapja, cikket is ír erről a témáról, amelynek a va, melyet, hogy aig van a földön két olyan külön fajú nemzet, amelyek annyira egymásra volnának utána, mint a magyar és cseh nemzet. Mindkettő egyforma erős, mindkettő államalkotó. Mindkettő saját erejéből emelkedett Európa kulturműzetei sorába. Mindkettőnek egy és ugyanazon eltsége van a legtermészetesebb tehát az volna, hogy a magyar és cseh nemzet segítse egymást és a közös ellenség ellen csatasorba álljon. Hogy ez már régen nem történt meg, annak semmi más oka nincs, mint az, hogy a két nemzet ellenes politikát íz. A cseh nemzet a jogegyenlőséget és a nemzetek egyenlőségét írta zászlajára, a magyar nemzet ellenben a legerősebb nemzeti exkluzivitást követi és ez az oka annak, hogy a cseh nemzet a magyarral nem szövetkezhet.

A *Národní Politika* fejtegeti ezután a magyar nemzetiségi politikáját, amelyet természetesen elítél. Azt mondja, hogy a csehekre nézve nem mindegy, vajjon a cseh nemzet erősítő tözrse Észak-Magyarországon elhal-e, vagy életben marad!

Azt kívánja a jó barátunk, hogy Magyarjok fel eddigi politikákkal s elédjüknek meg Magyarország lakói egyetemen belül a politikai vezérszereppel.

Azt talán mondanunk sem kell, hogy a cseheknek ajánlatát nem fogadjatjuk el. Sokszor felemlítettük már,

-- Ilma! — szólt felindultól visszafojtott hangon az asszony. — Ilma, te szereted azt az embert!

Ilma csendesen felzokogott:

— Igen, szeretem, Anna; szeretem olyan mélységes, igaz szerellemmel, mint még nő nem szeretett férfit soha sem. Tudom, mit akarsz mondani, hogy hát akkor miért utasítottam vissza, hiszen Kunfalvy Gyula nem látszott semmi titkot csinálni belőle, hogy szeret, hogy imád. És mégis, mikor nyilatkozni akart, visszautasítottam. Mit tudom én azt, hogy miért tettem. Eme percek érzelmeiről még ma sem tudok számot adni önmagamnak. Olyan megfoghatatlan, félelemserű érzés volt rajtam erőt; ha közelemben volt, nem tudtam a szemébe nézni. Egy félénk, akarat nélküli gyermeknek éreztem magamat közelében, kiforgatva önmagamból. Ha nem láttam, vágytam utána, ha pedig közelemben volt, szerettem volna elfutni tőle. Mii tudtam én azt, hogy mind ez a szerelmem szimpotámja.

Visszautasítottam, mert féltem tőle. Abban a pillanatban, mikor ezt tettem, büszkeségem még mindig erősebb volt szerelmemnél. Senki sem tudja, mit szenvedtem azóta s kivülén nem is fogja tudni senki sem.

Az az erős akaratú, melyet, mint ti hiszitek, a szivtelenséggel és büszkeséggel örököltem édesatyámtól, megantán uralkodni önmagamon. Mosolyogni fogok, mikor ott látom azzal a másik leánnyal a karján, aki nekem a legkedvesebb barátóm. Miért éppen ezt vá-

TÁRCSA.

Esküvőn.

*Szemében csupa bánat, csupa bán,
Homlokán Jehér mirtuskoszorú.
Szava sóhájba ful és mosolyog
A viruló, a gyönyörű halott.*

*A boldog szóra kell csak vniára,
Szomorún néz a rája Mária.
Kérdés a pap: leányom, szeretted?
— Igen . . . s messze cseng a bús felelet.*

*Szent Máriaunk képe elborúl,
A násznép szongva-bongva évonul . . .
A templomban fagyaszó, tompa csönd,
Csak az angyalok sírnak odafönt.*

Hercegh Jenő.

Hegyek között.

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárcaja. —

Irtta: *Farkasné Siposs Erzsé.*

I.

Mikor a díszes eljegyzési kártyákat szétküldték, melyben Kunfalvy Gyula tudatja, hogy eljegyezte Kelemen

Olgát, Szigetyné idegesen felkaczagva dobta a kis munkasztalra, melyen nővére éppen valami himzőselymet keresett.

— Tessék, itt van, olvasd!

Ilma fel sem nézett. Nyugodtan kikereste a még hiányzó selymet és csak aztán nyult a kártya után, mosolyogva tette le ismét az asztalra.

Szigetyné, aki figyelemmel kísérte a leány minden mozdulatát, meglepve tekintett rá. Erősen meg volt győződve, hogy nővére mélyen megrendülve veszi tudomásul eme hymenhiert s ime, az egészen nyugodtan ül a himzőráma mellett, csak mintha a keze remegne meg egy kissé.

— Éppen olyan szivtelen, büszke vagy, mint édesatyánk volt, Ilma! — szólt csendes, szemrehányó hangon az asszony.

Ilma hirtelen feltekintett. Olyan mélyes-és szomorúság, a visszafojtott érzelmeinek olyan igaz, tiszta fénye csillant meg e tekintetben, hogy Szigetyné némán, megdöbbenve tekintett rá.

— Azt mondtad, szivtelen vagyok — szólt csendes, elhaló hangon a leány, lassu léptekkel járva le-fel a szobában. — Szivtelen, büszke, éppen olyan, mint az édesatyánk volt. Az is boldogtalanná tett mindenkit, akinek közeledett, éppen úgy, mint én.

Hangja megcsuklott s két forró könnyesepp hullott le kezére.

hogy a csehek közlekedésének mindig megvan a közgazdasági háttere.

Nekik a nyelvi kölcsönösség csak eszköz, sőt ha talmas fegyver arra, hogy fejlett ipari vállalatai, termékeit nálunk értékesíthessék. A cseh-morva határon már mindennaposok a cseh iparcikkeik. A határszéli kereskedők vagy alkalmazkodnak a viszonyokhoz és cseh árukat tartanak, vagy pedig az erős versenynek lesznek áldozatai. Ezért van az, hogy a határszéli területeket már mindenütt meghódították és kiküszöbölték onnan a magyar termékeket.

Ámde nagyon csalódnának a mi felvidéki tótjaink, ha abban az édes reményben ringatnák magukat, hogy a cseheknek mindenre kiterjedő gondossága csak reájuk árasztaná figyelmét. A nyelvi kölcsönösség, a rokonságot nemcsak a tótokkal keresik ők, hanem mindazokkal, akiknek révén vagyonszerzésük előmozdítani vélik.

Mert a míg egyik lapjuk nagy garral hirdeti az érdekösséget magyarok és csehek között, addig egy másik prágai lapban a *Čas*-ban egész nyíltan hirdetik, hogy a cseheknek kiváló érdeke az is, hogy a testvér szerb nemzetet üzleti összeköttetésének keretében vonja.

Nemcsak a tótok tehát a kedves testvérek, hanem azok a szerbek is, akiknek számára külön lapot is szerveztek már azzal a bevallott cézzal, hogy annak révén a szerbeket a csehek életével megismertessék, a cseh kereskedelmet és ipart bemutassák végre, hogy a szerbek és csehek között minél sürűbb üzleti összeköttetést létesítsenek. E czézből az új lap, amelynek *Illustrativní Glasnik* a neve, közli szerb és különösen cseh czégeknek hirdetését. Így körülmények között tisztán áll előttünk e magyar-cseh berátókásnak valódi értéke.

Nagyhangu nemzeti alapon terjeszteni közzéadásunk rovására, lehetetlennek tenni fejlődő iparunknak térőfoglalását és magunkra zudítani egy vagyoniilag erősebb tőkének átkát.

Nos, mindebből nem kérünk. És ha intézőink a cseh-től kölcsönösségre vonatkozó enyélgeskedéssel szemléljük is, ha mindannak a sok veszedelmének következményeit nem is mérlegelik és méltaják, amelyek ebből a szempontból már annyira hangzottunk — ám sajnálattal vesszük tudomásul. De hogy annak a káros és kihatásában kiszámíthatatlan veszedelmek árnyalatnak, mely most már annyi irányban nyilvánul, mezezetesen annak, hogy a cseh közgazdasági törekvéseknek, a cseh ipar rohamos téréfoglalásával mielőbb és minden rendelkezésre álló eszközökkel véget vessenek intézőink, ezt hazai közzéadásunk, hazai iparunk jól fölfogott érdekében a leghatározottabban követelnünk kell.

Veszelovszky Ferencz nemzetiségi püre.

A tót nemzetiségi vezértérőria kara rossz idők járnak. *Hurban Szentőzár*, a tót nemzet koszorús külőte, deez, hól 30-ik óta két hónapra a vézi államfőháznak lakója. *Valaskó* János, a verbőli kerületnek tót nemzetiségi képviselője, nemcsokára szintén a büntető igazságszolgáltatás kezébe kerül, hogy a reá mért egy évi államfőhá-

lasztóra? Hiszen az a léány anyi sokat tud beszélni róla nekem, hogy örület csak hallgatni is. Ha tudná, mit szenvedek, bizonyára nem tenné. És én nem mondatom neki: Olga, ne beszélj nekem arról az emberről, minden szavad kárhozat nekem.

— Szegény kicsikém, — szőlő gyengédén megsimogatva a selymes, barna fűrtököt Szegyetné — mennyi sokat kell még szenvedned, míg megtanulsz feledni.

Ima szomoruan felsőhajtott, aztán tovább dolgozott.

II.

Vidám, többnyire fiatal leányok és férfiakból álló társaság haladt élenk csevegés között a kis hegyi uton fel az „Oszkőra”, mely közeli földi vendégeinek egyik legkellemesebb kirándulóhelye volt.

Ima majdnem utolsóinak maradt. Kissé halványan, de nyugodtan figyelt Báthy professzorra, aki a botanikából magyarázott nagy tüzzel valót.

Kunfalvy menyasszonyával alig pár lépéssel haladt előttük.

— Lásza, hogy nincs igaz — szőlő Kunfalvy Gyula Kelemen Oláhóhoz, mikor az Ima vidám nevetése felhangzott mögöttük, — ha szeretne, nem volna olyan vidám, mikor minket így együtt lát.

Kelemen Olga vidáman felkacagott.

— Ohó, kedves barátom, ön még, mint látom, nem igen ismer minket, nőket, mert akkor tudná bizonyára

büntetést, amelyet nemzetiségi igaztásért kapott, leülje. *A Markovics* testvérek, akiket az első bíróság elítélt, de a pozsonyi kir. tábla felmentett, újabb bajnak nézhetnek elébe. *Veszelovszky* Ferencz, a szentézi kerület tót nemzetiségi képviselője pedig most elmulkedhetik választási beszédeinek sikereiről.

Ez az ember, akinek ifjú ági életrajzát lapunkban ismertettük, az általános választások alkalmával korcselő, a nyitraimegyei tót agitátorokkal, bejárta a szentézi kerületet és mindenütt igazott a magyar államegység, a magyar törvények és a magyarság ellen. Ezért került a nyitrai kir. törvényszék elé, mely büntörének tárgyalását f. évi január hó 21-én tartotta meg.

A tárgyalást *Mázoly* Antal kir. táblai bíró, elnök helyettes vezette. A vádat dr. *Chudovszky* Géza kir. ügyész, a védelmet pedig dr. *Fajóur* Istvan szentézi ügyvéd képviselte.

Chudovszky Géza dr. királyi ügyész vádlevelé, mely a tárgyalás alapja, a büntetőtörvénykönyv 172. szakaszába ütőző két rendbeli nemzetiség elleni igaztás vétségével vádolja *Veszelovszky* Ferencz 58 éves, római katolikus, országos képviselő, ügyvéd, luzsmai származású, nagyszombati lakost. — mert Asszón 1901. szeptember 27-én és Korlátón 1901. szeptember 28-án tartott választó-gyűlékezeteken a magyar nemzetet, mint a tót nyelvé és tót nemzetiség törvénytelen elnyomóját állította halgatósáza elé. Matuly Vilmos állami iskolai igazgató-tanító vallomása szerint: *Veszelovszky* többek közt ezeket mondta Asszón:

„Ő felsőge a császár elrendelte a tiszta választásokat, a tót nép Magyarországon teljesen el van nyomva. Joga csak az, hogy adót fizethet. Azokat a törvényeket, amelyek javotokra, előnyöikre szolgálnak, nem hajtják végre. Azokat ellenben, amelyek benneteket loyuznak, azonnal végrehajjták. Csak magyar adókönyveink vannak s mi fizetünk, de nem tudjuk, mire. Követeljük, hogy a tót nyelvé a középiskolákban kötelező legyen és az érettségén a tót nyelvből is legyen vizsgát és azok, akik közisztviselőkké nevezetnek ki, legyenek a tót nyelvből vizsgát, ugy mint az Ausztriában, Morva- és Csehszlovákiában van.”

Zsilnitsky Ciprián állami iskolai tanító *Veszelovszky* beszédeinek következő mondatira emlékezik tisztán: „tudjátok jól, hogy anyanyelvüket annyira megvan nyírálva, hogy még a legszükségesebb dolgokat sem kapjták tót nyelven. Ha tömörült erővel résen fogtok szavazni, minden hivatalos irat tót nyelven lesz kiszólatva. A liberális képviselők különöte nagy állásokba jutnak, nagy fizetést luznak s ezzel az országot kizsákmányolják.” *Sztaesik* János földműves megerősíti ezt a vallomást.

Úgyanek *Veszelovszky* Ferencz korlátői programbeszédében, Vámos József tanító vallomása szerint a következőket mondta: „Kapjtok magyar végzéseket, amelyeket nem érteket meg, pedig arra törvény van, hogy a végzéseket tót nyelven kapjtátok meg. No de azokat a törvényeket nem hajtják végre, amelyek javotokra szolgálnak, csak azokat, amelyen benneteket nyuznak.” Ezt a vallomást Pusilló István tanító is megerősíti.

Azt mondja azután a vádlevel, hogy miután *Vesze-*

lovsky Ferencz a tót nemzeti párt (slovenská národná strana) jelöltjének valotta magát, az is burkoló igaztás az 1868. évi XLVII. törvényekzikben a magyar nemzet politikai egységének közjogi megdönthetetlenségéről ki indott elv ellen. — mert Magyarországon csak egy nemzet van és ez a magyar nemzet. Aki tehát hazánkban egy más nemzet jogosultságát is hirdeti, az igaz a magyar nemzet és annak egységét törvénye ellen. A magyar nemzet ellen érzett ellenséges indulatának tanúságát adta *Veszelovszky* azzal is, hogy beszédeiben következetesen a császár szót használta s elhatározta kerlíte a közjogi király kifejezést, — siker után pedig, állami egységünk rovására, a cseh és morva állapotok behozatalával bízta választót.

A vádlevel mindezekkel a tényekkel és kifejezésekkel az igaztás ezeltát fölrismerhetetlennek és a beszédek idézett részait kétségtelenül alkalmasnak tartja arra nézve, hogy a tót nemzetiséget a magyarság s a magyar népját ellen való gyűlöletre igazassak, amely igaztásnak hatását: különben a tanuk is igazolják — s ez alapon a vádlott alapos megbüntetését kéri.

A tárgyalást általában nagy érdeklődés kísérte. A vádlott kíséretében látni a felvidéki tót agitátorokat, *Stefanovics*ot, a Tátra igazgatóját, *Dula* Maté ügyvédet, dr. *Markovics* Gyula orvost stb. stb., akik feszult figyelemmel hallgatták érdektársuknak minden szavát.

I. nap. Mázoly önkérdésre a vádlott tót anyanyelvűnek vallja magát. Büntetve még nem volt. Mint ügyvéd gyakorlatot folytat, de ügyésze és vezérigazgatója is a nagyszombati és vidéki tót népbanknak is. Nem tartja magát az igaztásban büntösnek.

— Az elnök: Milyen pártnak van a jelöltje?

A vádlott: A tót nemzetiségi pártnak, melynek ez idő szerint országgyűlési képviselője is a szentézi kerületből. Programbeszédében megfélemlítő adóelozást követelt és a progresszív adó mellett nyilatkozott. A tót nyelvről azt mondta, hogy ezt a népjelvet mind szűkebb körre szorítják, holott a nyelv jogait törvény védi. Az iskolában is jobb volna a népet tót anyanyelven oktálni. A beszéd után egyik választója panaszosan említtette, hogy gyermekei nem beszélik jól a tót nyelvet, erre is csak azt jegyezte meg, hogy ez is bizonyítéka a tót iskolázatlanság szükségességének. Ez történt Korlátón. A magyar nemzetet, a magyar népját nem sértette egy szóval sem, annál kevésbbé igaztás. Asszón ugyanigy beszélt. Beszédeinek nem volt zavaros hatása, a nép sok helyütt nevetett. Helyeselt, de semmiféle rendellenességet nem követett el.

— Az elnök: Miért hangoztatta mindig tót nemzetiségi voltái?

A vádlott: Csak jelezni akartam, hogy a nép fia vagyok.

— Az elnök: Ön azt mondta, hogy a nemzetiségi törvényt azért nem hajtják végre, mert a tótok javát ezeloza, ellenben végrehajjták azokat a törvényeket, amelyek „benneteket nyuznak.”

A vádlott: Ezt nem mondtam.

— Az elnök: Azt is mondta, hogy a magyar nyelvi iskolai oktatás káros a tót nemzetiségre.

A vádlott: Egy szóval sem mondtam, ilyet nem is merék mondani. (Derűltség.) A magyar nyelv ellen egy szót sem beszéltem.

— Az elnök: Az sem igaz, hogy a beszéd után a nép azt kiabálta, hogy most már vége a magyar nyelvi oktatásnak? Sőt egy tót halgatója azt is követelte a magyar tanítóól, hogy a leánykáját ezután kizárólag tótl tanítsa?

A vádlott: Erről nem tudok, nem is hiszem, hogy megtörtént volna.

— Az elnök: Azt is mondta, hogy az államtisztviselők és más hatóságok tanulták meg a tót nyelvet.

A vádlott: Ezt igenis mondan s nem is tagadom.

— Az elnök: Mi államtisztviselők, akiknek a tót nyelvre szükségünk van, meg is tanuljuk azt, mielőt vonaklónk önk, tót anyanyelvi magyar állampolgárok is, a magyar nyelvet megtanulni, amelyre szintén szükségünk van?

A vádlott: Én megtanultam.

— Az elnök: De igazt ellene, hogy a nép is megtanulja. Nem igért ön a magyar államegység rovására ausztriai, esoh és morva állapotokat?

A vádlott: Nem. Én, mint tót, Magyarországon csak egy politikai nemzetet ismerek, a magyart s a tótot e politikai nemzet alkotórésének tartom. A vádlevelnek különben egy szava sem igaz.

— Az elnök: Nem vallotta magát a tót nemzetiségi párt jelöltjének?

A vádlott: Nem.

— Az elnök: Hiszen kihallgatása elején beismerste, hogy tót nemzetiségi pártinak mondotta magát.

A vádolt hallgat.

Várnai József tanu, állami tanító Korlátón. Jelen volt a vádolt korlátói programbeszédén. Miután két év elmúlt azóta, már nem emlékszik egész tisztán a beszédre, de föntartja a vizsgálat során tett vallomását. A vádolt tót idézéseket tót adókönyveket, tót iskolai oktatókat ígért s hangoztatta, hogy csak azokat a törvényeket hajtják végre, amelyekkel a tót népet nyzhatják.

Az elnök: Hogy tanít ön az iskolában?

A tanu: Magyarul, és a nyelvet anyanyelvén magyarul az iskolásoknak.

Chudovszky kir. ügyész: Milyen programmal lépett föl a vádolt?

A tanu: Tudommal néppárti programmal.

Az ügyész: Milyen tendenciája van a szövetkezetnek Korlátón.

A tanu: Bizonyosan nem hazafis tendenciája. Ott állandóan töl beszéltek és töt lapokat olvastak és olvasnak.

Linksz bíró: Miért nem érintkezett tanító ur a néppel?

A tanu: Mert a nép mindenkit gyűlöl, aki nem tót s az az ő szemében mind zsidó.

A védő: A tanu meghiteltetését politikai pártállásánál fogva és mert állami tanító, mellőzni kéri.

A kir. törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli. A védő föllyamodást jelent be e határozat ellen.

Purolo István volt korlátói tanító vallja, hogy Veszelovszky kijelentette, hogy ezután nem kell félni a főispántól, az alispántól és a szolgabíróktól. Ő a tót nép barátja és kieszközli a tót nyelvet hivatalos használatát.

Valluch István korlátói bíró szerint a vádolt a tót nemzeti pártból beszélt. A nép nagyon föl volt ingerlve és az ellenjelölt zászlót dülhében összetépte. Azt hitték a faluban, hogy a vádolt a néppárt jelöltje, mert ha tudták volna, hogy pánszláv, nem szavaztak volna rá.

Hollova István parasztagazda azt vallja, hogy ő szintén azt hitte, hogy a vádolt a néppárt jelöltje. A jelölt megígérte, hogy ki fogja eszközölni azt, hogy a tót nemzetiségi iskolákban a tót nyelvet fog uralkodni.

II. nap. Matuly Vilmos asszói állami iskolai igazgató vallomása szerint Veszelovszky hivatkozott több katolikus és evangélikus pap levelére, akik óhajják, hogy ő a kerületben töt nemzetiségi programmal föl lépjen. Programbeszédében, mely sok igazat tartalmazott, mindig a császár kifejezést használta, míg egy töt asszony arra nem figyelmeztette, hogy hiszen ő a templomban Szent Istvánhoz, a magyarok királyához könyörögnek. Megígérte választóinak, hogy ugy az elemi, mint a középiskolai oktatásnyelvéül a tót nyelvet fogja követelni s rajta lesz, hogy a Maticeva, valamint a Turóczszentmártoni, a nagyrözei és más töt gimnáziumok visszaadassanak a tótoknak. Amit a magyarok beszélnek, az zsidó nyelv. Hangoztatta, hogy csak azokat a törvényeket hajtják végre, amelyek a tót népet nyzhatják. A beszédnek valóságos forradalmi hatása volt. A töt szuhancok azt kiabálták: Vesszenek a magyarok! Énekeltek a Hej Slováci-t s követ dobálták meg a magyarokat. Iskolába sokáig nem jártak. Ma sem merik a gyerekek hazavinni a magyar könyveket, mert az atyjuk haragjában összetépi. Kész veszedelem, hogy ott magát valaki magyarnak vallja. A község különben még ma is tele van töt füzetekkel, ígázott nyomtatványokkal, melyeket Turóczszentmártonból küldenek. Ezekből mérhetetlen gyűlöletet tanul a nép a magyarság ellen.

Az ügyész: Egészen jól emlékszik a programbeszéd tartalmára?

A tanu: Egészen jól. Még ugyanaznap este leírtam egyes mondatokat, hogy el ne felejtsem. Mert biztosra vettem, hogy a dolog szóba kerül a törvény előtt.

A védő: Nincs önnek rossz hallása?

A tanu: Nincs, nem is lehet, mert kántortanító vagyok. (Derültség.)

A törvényszék a tanu meghitelteti.

Zsilnysky Cziprián kispárnai áll. tanító szintén hallotta az asszói programbeszédét. Veszelovszky azt mondta, hogy választások töt képviselőt, aki veletek ércz és a ti fiatalok, véretek. A haróságok csak azokat a törvényeket hajtják végre, melyek a töt népet nyzhatják. A nép a beszéd után nagyon föl volt izgatva. Az emberek durván viselkedtek, őt is inzultálták szavakkal.

Az ügyész: A beszéd után mit csinált a nép?

A tanu: A Veszelovszky-pártiak behatoltak az alig fölépült állami iskolába és ott ettek-ittak, énekeltek, Csendőrségnek kellett a népet among eltávolítani. Ő és tanítótársai nem mertek az utcára se menni,

mert félték a nép haragjától. A suhanecok egyre hangoztatták, hogy most már töt világ lesz mindenfelé.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli.

Az elnök bemutatja a Kresztján töt katolikus lap egy példányát, mely torzképekkel (akasztott ember, a sovínizmus lebukozása stb.) akarja terrorizálni a bíróságot. Megjegyzi, hogy hasonló fenyegető iratokkal és levelekkel már egy másik nemzetiségi bűnpörben is megisztelték a törvényszék elnökét. Az írat Pozsony postabizonygözevel van ellátva, ma érkezett a törvényszékhez s szélelén gépráprással a nemzetiségi törvényre történik hivatkozás s egyes kifejezésekben fenyegeti a törv. zsek tagjait. (Mozgás a hallgatóság soraiban.) Az tot a felsőbb bíróságok tájékoztatására csatolja a tárgyalás adatait.

Veszelovszky Ferencz vádolt: Ez aljasság, a töt nyelhez semmi közöm nincs!

Az ügyész kéri, hogy a fenyegető iratot neki adják ki, hogy szerzője ellen nyomozást indíthasson.

Sassák János nyolcvanhárom éves asszói földműves azt vallja, hogy Veszelovszky beszéde után a lakosság annyira föl volt izgatva, hogy ő maga is félt, hogy valamelyes nagy baj fog történni. Ma már nem emlékszik miket mondott a jelölt, de tudja, hogy töt nemzeti néppárti programmal lépett föl.

A törvényszék a tanu meghitelteti.

A délutáni tárgyalás során Czocher Tivadar közgám a programbeszéd későbbi hatását vizsgálta, megemlítvén, hogy a magyar államnnyelv ellen való kifakadások napirenden voltak.

A vádolt gyanusítja a tanu, hogy bizonyos pánzekkel nem számolt el, ami ellen a közvéddő energikus tiltakozik.

Siegnér Bernát tanu Sándorlon hallotta a programbeszédet: az inkriminált kifejezéseket megerősíti.

A tanu, bár a védő ellenel, megesketik.

III. nap. Mazóly Antal elnök jelenti, hogy a vádhatóság a fő tárgyalásra több tanu jelentett be, akik igazolni fogják, hogy Veszelovszky igaztása milyen hatással volt a népre. A törvényszék ezeket a tanukat be is idézte.

Veszelovszky Ferencz vádolt tiltakozik az újabb tanuk kihallgatása ellen s abban mentelmi jogának megsértését látja.

Az ügyész ugy látja, hogy a vádolt maga sines bizalommal a maga ártatlansága iránt, különben ő maga kéri a legszélesebb körű bizonyítást. A vádhatóság csak olyan tanukat jelentett be, akik bizonyítani fogják, hogy a vádolt nemcsak Asszón és Korlátón, de a kerület más községeiben is egészen azonos igaztást követett el.

A vádolt ismétli, hogy az ő mentelmi joga csak az asszói és korlátói eseményekre nézve van fölfüggesztve, egyébként teljes védelméül élvezi az országgyűlési képviselőkké immunitásának. Más helyeken tett nyilatkozataival tehát ebben a pörben ellene jogerősen bizonyítani nem lehet.

A védő esatkozálja a vádolt fölfogását.

A törvényszék ugy a vádoltat, mint a védőt tiltakozásával elutasítja, mert a pörrendtartás megengedi a vádhatóságnak, hogy a bizonyítási kiegészítésére újabb tanukat jelentsen be.

A védő e határozat ellen föllyamodást jelent be, amelyet a törvényszék elfogad.

Varga János cipész tötül tesz vallomást, mert a magyar nyelvet nem beszéli. Veszelovszky szavazott, aki töt nemzeti pártinak vallotta magát.

A vádolt kijelenti, hogy ő beszédeiben mindig töt népet (szlovenszki lud) és nem töt nemzetet (szlovenszki národ) mondott.

A tanu szemébe mondja a vádoltnak, hogy nem töt népet, hanem igenis töt nemzetet mondott.

Zloha Tivadar járási közgám Veszelovszky beszéde után érkezett a községbe, ahol a lakosság egész forrongásban volt és a Hej Slováci-t énekelte.

Az ügyész: Kitakadásokat nem hallot a magyarság ellen?

A tanu: Ő kérem, ez nálunk napirenden van! (Mozgás a hallgatóságban.) Egy Amerikából visszajött töt leány a fozsgabíró előtt is kifakadt az ellen, hogy a községneveket meg merték magyarsítani. Sándorfán a bíró az iskolászék üléseben flintetfőleg tépte össze a magyar iskolai könyveket.

A védő: Csak azóta ilyen ellenséges a töt nép, mióta Veszelovszky ott beszédet mondott?

A tanu: Nem, már a mult választáson is így viselkedett.

Az ügyész: Es ki volt akkor a jelölt?

A tanu: Veszelovszky Ferencz! (Nagy derültség.) Veszelovszky Ferencz vádolt bejelenti, hogy

Szále Lajos dr. szeniezi fozsgabíró é Zloha Tivadar tanu ellen egy házassági ügyből föllyólag feyelemi följelentést tett; ezek a tanuk tehát vele szemben nem lehetnek elfogultak.

Az ügyész tiltakozik az ellen, hogy a vádolt meggyanusítson a törvényszék előtt érdemes közigazgatási tisztviselőket, akik hivatali és hazafiai kötelességeiket mindig híven és becsületesen teljesítik. Konstátja különben, hogy a vádolt által említett följelentés dolgában a közigazgatási bizottság már határozott s a vádolt följelentését, mint alaptalant, elutasította. Miután pedig Veszelovszky beadott föllebeszében a közigazgatási bizottságot is meggyanusította, intézkedés történt, hogy Veszelovszky Ferencz rágal-maszért fenytő pörbe vonassék.

A védő tudja, hogy az ügyész milyen engesztelhetetlen ellensége a vádoltnak és ilyeszen elvtársainak. Még őt, a védőt is szívesen látón a vádoltak padján. (Az ügyész: Ez igaz!) Addig azonban, míg ez neki esetleg sikerül, kéri az ügyészt, ne nyilatkozzék minden alkalommal olyan szenvedelemmel a töt nemzetiségi párt vezérfőiról.

A törvényszék erre megesketi a tanu.

Kristófek József hlubokai földműves szerint Veszelovszky kortési mindentütt azt híresztelték, hogy a magyar (szabadelvi) párt eladja a népet. Azt mondta, hogy örömmel jön a községbe, ahol egy derék pap (a régi plébános, aki nagy pánszláv volt) és a töt nemzet vezetője (Hurban) alusszák örök álmukat. Fajnor István dr. szeniezi ügyvéd pedig, aki Veszelovszky kíséretében volt, folyton azt kiabálta: Eljen a töt nemzet!

A törvényszék elrendelte a tanu meghiteltetését.

Szále Lajos dr. szeniezi fozsgabíró szerint a járásában még a választások előtt nagy mozgalom volt észlelhető, mely szűl jelgett volt, amikor hírét vette Veszelovszky igaztásának, kötelességének tartotta a nyomozást megindítani s a fenytő följelentést megtenni.

Az ügyész: Ki vagy mi volt közvetlen oka a nép ingerültségének?

A tanu: Egyrészt a pánszláv füzetek, másrészt a jelölt és korteseinek ígázó beszéde. A füzetek a szeniezi Tátra-takarékpénztárból eredtek, mely pánszláv tendenciákat követ. Különösen Horváth Czírill dr. ügyész és Kreszák kényvelő, sőt Fajnor István dr. (a Veszelovszky-pör védője) buzdólkottak e füzetek terjesztésén. Szeniezen három színezett töt nemzetiségi párt van: a töt nemzeti párt, mely nyilván ilyennek mondja magát; a töt nemzetiségi néppárt és a legvadabb pánszlávok, akiket hurbanisták-nak szoktak nevezni. A választások után a töt lakosság meg volt győződve, hogy a töt párt győzelmével minden töt lesz; egyház, közigazgatás, iskola, minden. Szeniezi vidéken a nép királyt ismer, csak a pánszláv agitátorok hozták újra divatba a császár elnevezést.

A vádolt előterjeszt egy ives beadványt annak bizonyítására, hogy a tanu ellenséges viszonyban van vele.

Az elnök nem engedi a beadvány fölolvását, mert nem közökirat.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli, mi ellen a védő föllebeszést jelent be.

Henez János Jabloncei körjegyző hallotta a vádolt beszédét, amelyekben hangoztatta, hogy a töt nép el van nyomva. Igazta a népet, hogy ne féljen senkitől, mert a hatósági személyeknek nem szabad beavatkozniuk a választásba, a beszédnek a hatása az volt, hogy a nép kihívó lett s fenyegetően lépett föl azokkal szemben, akik nem velték szavaztak. Most már szabad verni a zsidókat, mondogatták mindentütt s azt híresztelték, hogy vége a magyar uralomnak, most már a tótoké a világ. Töt végzeket követeltek tőle mint jegyzőtől is s a késztető mindnap visszahozott néhány végzést, hogy az érdekeltek nem fogadnak el magyar végzést. Nagy része volt az igaztásban a jabloncei szövetkezetnek, amelynek tagjai, Zseko plébánossal az élükön, szorgalmas terjesztői voltak a töt nyomtatványoknak.

A törvényszék a tanu meghitelteti.

Bartosevics Jenő szeniezi, volt korlátói jegyző elmondja, hogy Sándorfán a szülők megízenték a tanítókat, hogy most már nem szabad magyarul tanítani: volt olyan szülő is, aki a magyar iskolakönyveket összetépte.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli.

Klein Ferencz dojei körjegyző szerint a nép esőndes volt a programbeszédig, azóta a hatóságok teljesen elvesztették tekintélyüket, a nép kihívó lett s teljesen nyomon sérgette az intelligensbb elemeket, akik nem szavaztak Veszelovszkyra. Dojes a legveszedelmesebb pánszláv fészék az egész járásban, nincs ott egy ember sem, aki magyarnak vallaná magát. A zászlókat és füze-

teket, melyek a nemzetiségi jelöltet támogatták, a szeniezi Tátrabank osztogatta.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli.

Mareczk Árpád hluokni körjegyző vallomása szerint a választások óta a nép ellenségnek tekinti a hatóságokat és mindent ami magyar.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendeli.

Délután Fajnor Dusan evangélikus segédlelkész hallgatták ki elsőnek. Hallotta Veszolovszky programbeszédét, de nem talált benne igaztást. A nép nyugodt méltósággal viselkedett és csak akkor ragadtatta magát erőszakosságra, amikor a szabadelvűek egyik kortese, Horák segédlelkész személyes sértést zúdított Veszolovszkyra.

Az ügyész: Mit értenek önök slovenská fudová strana alatt?

A tanu: Nemzeti tót néppártot.

Az ügyész: Milyen nemzeti pártot?

A tanu: Magyar neanezi tót néppártot. (Derültség.)

Az ügyész: Látja, micsoda szédülés ez! Aláírják, hogy nemzeti tót néppárt és a ezéger alatt a törézzentmártoni pánszláv programot adják be a népeknek.

Az ügyész keresztkérdésére a tanu annyira megzavarodik, hogy még azokat a kifejezéseket is tagadja, amelyeket maga a vádlott is beismert. Az ügyész mindamellet nem ellenzi meghiteltetését, mert lehet, ugymond, hogy jóhiszeműen vallott. A törvényszék elrendeli a meghiteltetését.

Horváth Czirái dr. szeniezi ügyvéd azt valja, hogy a jelölt tót nemzetiségi pártinak mondta magát.

Az ügyész ellenzi a tanu megesketését, mert ügyésze a szeniezi Tátrabanknak, amely bírói ítélet tanusága szerint, pánszláv ünemeket folytat. A vallomása tehát elfogult és nem megbízható.

A védő nem látja a megesketés akadályát. Tiltakozik az ellen, hogy az ügyész hivatalos állásából kifolyólag folytonosan gyanúsítsa a védelmet, a vádlottat és mindazokat, akik fértias nyíltsággal a tót nemzeti program híveinek vallják magukat. Kifogásolja az elnök által feltett kérdéseket is, amelyek semminemű tárgyi összefüggésben nincsenek a kifogásolt programmal.

Az elnök visszautasítja a védő illetéketlen kritikáját. A porrendtázas érdeklében a védőnek nincs joga a kérdések ellenözésére.

A törvényszék elrendeli a tanu megesketését, mert félrehozik, hogy vallomása, amely ellenzik az eddig till alatt kihallgatott tanuk vallomásával, jóhiszemű védevéden alapszik.

A törvényszék hivatozik arra, hogy aktaszertileg, hivatalos okiratokkal bizonyított mindent, amit eddig a pör folyamán akár a tanukról, akár a vádlottról állított. A védőt nem lepheti meg, hogy eddig már annyian kerültek a vádlottak padjára a tót nemzeti programot vallók közül, mint még sola. Ennek oka az, hogy a nemzetiségi igaztás még sohasem volt olyan vakmerő, mint éppen az utolsó években.

Az elnök rendutasítja a védőt.

IV. nap. Jarovaty István kórátói földműves hallotta a beszédet, de tartalmára nem emlékszik. A jelölt tót nemzeti programmal lépett föl. Ezt szemébe is mondja a vádlottnak, aki tagadja. A nemzetiségi törvényről megjegyezte, hogy végrehatását fogja követelni.

Az ügyész: Nem beszélt a jelölt tót nemzetitől? A tanu: Nem hallottam.

Mintán a vád tanu szemébe mondták a tanunak, hogy Veszolovszky igaztó beszédet mondott, az ügyész ellenze meghiteltetését.

A védő: A törvényszék tegnap rendutasított érdemeitlen, mert az ügyész szokatlan közvöldi szereplését mekritizáltam. Ezt a rendutasítást a törvényszék elnöké jobb helyre intézte volna, a királyi ügyészhez. (Mozgás a hallgatóság sorában.)

Az elnök: Ne tessék másról beszélni mint, ami a tárgyhöz tartozik.

A védő: A tanu meghiteltetését kéri, mert vallomása, szerinte, nem igazodik.

Az ügyész: Jellemzőnek tartja, hogy a védő kritizálni meri a törvényszék és az elnök esekményeit. Ez a rendszer teljesen rá vall a védőre. A maga részéről ezt az eljárást a legbátrabb zottában eltilti.

A törvényszék a tanu tiltárja az eskütől, mert vallomása a lényeges körülményekre nézve eltér a vizsgálat alkalmával tett vallomásától.

Sasák József földműves hallotta, hogy a jelölt tót nemzeti pártinak vallotta magát. Magára a beszédre nem emlékszik egész tisztán. Azt tudja, hogy a jelölt nem mondta, hogy a törvények nyuzzák a tót népet.

Az elnök: Milyen volt a kedv a beszéd után.

A tanu: Csak olyan közönséges! (Derültség.) Mások választást megeltem, de a kedv mindig ugyanaz volt. (Nagy derültség.)

Az elnök: Annyira közönséges hogy az embereket lepedőben vitték haza a programbeszéről. (Derültség.) Aztán mondja csak, mitlé párti maga? Néppárti?

A tanu: Dehogy, a néppárti képviselők mind olyanok, akik sokat ígérnek, de semmit sem tesznek. (Derültség.)

Az elnök: Hát akkor micsoda párt?

A tanu: Tót nemzeti párti. (Mozgás a hallgatóságban.)

Az ügyész kéri annak megállapítását, hogy a tanu a szeniezi Tátrabank követelőit, aki a szegény parasztoznak jelzőlogkölesítöket szerez és pánszláv nyomtatványok terjesztője jó pénzért.

A védő tiltakozik az ellen, hogy az ügyész a tanut meggyanusítsa. Különösen találja, hogy az ügyész szinte rendszeres támadást intéz a védelem eszközei s ő ellene, a védő ellen. Ez is csak olyan embertől telhetik ki, mint a kir. ügyész.

Az ügyész visszautasítja a védő szavait s kijelenti, hogy nem fogad el lezakét a védőtől, akire Varga János tanu esküt allatotta, hogy őt (a tanut) rá akarta bérni, hogy hurbanitsa jelöltre adja szavazatát.

A védő az elnök oltalmát kéri az ügyész ellen. Ha fiatalabb ember volna, — ugymond, — tudná a módját, hogy magánaton lovaság életételt szerezzen az ügyész től mindazokért a támadásokért, amelyekben őt részesítette, de így meg elölegéne azzal, hogy a leglátározottabban visszautasítsa az ügyész szavait.

Az elnök kijelenti, hogy a védelem mindenkor számitál az ő oltalmára, ha igazsága van, de a törvényszék nem engedheti és nem is fogja megengedni a védőnek, hogy az ügyészi sértesége, akik itt törvényes kötelességet teljesít a tanokkal és a vádlottal szemben.

A védő kéri a törvényszék, vegye jegyzőkönyvébe, hogy ő az elnök oltalmát kérte az ügyész ellen.

Az elnök: Be fog jutni a jegyzőkönyvébe.

A törvényszék ezután Sassák Jánost az esküteltől eltárja, miután vallomása a vizsgálat alkalmával tett kijelentésével merőben ellentézik.

A védő a határozat ellen felleoyomást jelent be, amit a törvényszék el is fogad.

A délutáni tárgyaláson kihallgatták Kreszák Czirált, a szeniezi Tátrabank igazgatóját, aki Veszolovszkyt körutájában kísérte. Veszolovszky szerinte nem mondta meg, hogy melyik párt tagja. A tanu nem tapasztalt igazottságot a községekben és igaztást sem hallott.

Az ügyész: Bírói ítélettel megállapították, hogy az ön igazgatása alatt álló bank helyiségeiből terjesztették az igaztó pánszláv nyomtatványokat.

A tanu elismeri, hogy a bankban ma is vannak ilyen nyomtatványok.

Az ügyész: Beszélt Veszolovszky Hlubokán Hurbanról.

A tanu: Veszolovszky azt mondta, hogy Hurban, a híres vezér, itt működött.

Az ügyész: Persze, a tót nemzet vezére?

A tanu hallgat.

Az ügyész: Örült a nép a jelöltnek?

A tanu: Örült, mert Veszolovszky jó tót hazafi.

Az ügyész: Hát nem magyar hazafi?

A tanu: Magyar állampolgár, de tót hazafi. (Mozgás.)

A vád tanu szemébe mondták a tanunak, hogy a jelölt igazgató. A törvényszék a tanu meghiteltetését.

Macó Gáspár földműves nem hallott igaztást, Lehoecyk Gusztáv iparos is tagadja az igaztást. Janosák István beisméri, hogy fia a esel-tót egység alapjából öszöndíjat kap és Gödingben, Morva területen iskolázik. Hauenszky István földműves szerint nem történt semmiféle igaztás. Valamennyi tanu azt valja, hogy Veszolovszky néppárti jelöltnek mondta magát és csak azért szavaztak rá.

A tanuk kihallgatása befejeztéven, dr. Chudovszky Géza kir. ügyész nagy figyelem mellett mondotta el a vádbeszédét, amely majdnem három óra hosszat tartott. Beszédének első részében ismertette a pánszlávizmus történetét. Majd így folytatta: A nemzetiségi mozgalom erős gyeyvere a kulturizme bújatott törézzentmártoni Zsivona és más hasonló egyesületek. Ott egész nyíltan tárgyalják a külön Tótország eszméjét. Hogy mennyire helerögzöttek ezek az eszmék a tót népszívébe, belizonyult a most fölöz pörben. Legújabbban a esel-tót egységnek eselnak propagandát. Gyerekeiket esel iskolákban tanítják és rendszeresen kiönek belökül minden magyar érzést. Mindenféle egyesületek jönnek-mennek a határon át, hiányos az eszmének híveket szerezzenek. Művészi kiállitások ezimén nemzetiségi öszögyületeket tartanak. Gödingben jelen volt a vádlott is ily konventikulumon. A pánszláv irányzat legerősebb hívei az evangélikus egyházterfiek és hívek között találhatók. Ily propagandát folytatnak még a pénzintézetek is. A szeniezi bankról be is bizonyult ez.

Veszolovszky (közbeszó): Tagadom.

Az ügyész: A politikai broszurák megmetélelyezik a tót népet, pedig ezekből az intézetekből, ezek után jutnak a romlatlan néphez. Ezekben a broszurákban megvan az egész pánszláv program teljes egészében. A népet megtevesztették a tót néppárt elnevezéssel s a bünpör folyamán be is bizonyult, hogy több választó azt hitte, hogy a néppártira szavaz, mert pánszláv jelöltre nem szavazott volna. Ez nem tisztességes dolog. A magyar választók az utözára sem mertek menni, mert a tótok terrorizáltak öket. Ezt a veszedelmet a vádlott és ezinkostársai zúdították a kerületre.

Veszolovszky: Nem igaztatom.

Az ügyész: A vádlott kora ifjusága óta ezekenk a törekvéseknek a szolgálatában állott. A hatvanas években egy Slotta nevű pánszláv jelöltnek ő volt a foköttese. Nagyszombatban egy Vojtek című egyesületet csinált, amelynek gyűlésein minden évben ott voltak a törézzentmártoni pánszlávok, Dicsérete az eltilt pánszlávokat és mártiroknak nevezte öket. Részvényese és igazgatója volt a nagyszombati pánszláv banknak. Ott van a nagyszombati pánszláv Beszeda-egyesület, amelyet szintén a vádlott akart alapítani pánszláv céllal. Közönetet mond az ügyész Tisza István gróf miniszterelnöknek, hogy ezt az egyesületet nem engedélyezte, azért így folytatja: A vádlott, mikor fölésege meghalt, csak tót gazdasz. Jelemtést adott ki. Mikor Apponyi Albert gróf Nagyszombaton járt, csak a vádlott és társai nem loboözták föl házukat. Mint képviselő is a nemzetiségi eszmének szövívője volt. Nem akarja elismerni a magyar nyelv egységét, hanem csak annyit enged meg, hogy a magyar nyelv minden íter partjén. Felpanaszolta a képviselőházban is a tót nemzet elnyomatását. Ha a képviselőházban így mert beszélni, elképzelhető, hogyan igazgató a kerületben. Az ügyész azután szóva tette a vádéli eseményeket király helyett a vádlott tántóitén mindig eszázart mondotts egy egyszerű tót asszony, aki a templomban hallott Szent István királyszágról, figyeimeztette szándékos tévedésére. Asszósen és Kórátókn felpanaszolta, hogy a tót nyelv el van nyomva. Igért választóinknak kizárólag tót elemi és középiskolákat, tót nyelvű bírósági és egyéb hatóságú végezéseket és a nemzetiségi törvény végrehatját.

Nemesak a vád tanu, de olyan tanuk, akik a választáson a vádlottra adták szavazatukat, kijelentették, hogy a vádlott kedves tót népet számdékosan félrevezerte. Az híresztelték, hogy Veszolovszky néppárti programmal lépett föl, e helyett tót nemzetiségi programmal lépett föl, amelyet a pánszlávok fölésegekben, Törézzentmártonban állapított meg a tót nemzeti komité (Mozgás). Jellemző, hogy a védelem tanu oly kifejezéseket is letagadok esküvel erősitett vallomásukban, amelyeket a vádlott maga is beismert.

Ilyen körülmények közt alig szükséges bizonyítani, hogy minő értéket tulajdonítottunk a védelem tanu vallomásának. A védelem több tanuját maga a törvényszék megbélegezte azzal, hogy nem eskettette meg öket. Be van bizonyítva, hogy a vádlott igazgatót a magyar állam ellen, Magyarországon csak egy nemzet van, s ez a magyar. Aki tót nemzetről beszél és jogokat követel neki, igazat az egységese, osztalan magyar állam ellen. Bünös irányzat nyert kifejezést a vádlott állitásában, hogy a tótok el vannak nyomva. Minden nemzetiség egyenlő jogokat élvez, a felekezeti iskoláknak pedig az elképzelhető legnagyobb szabadságuk van. Pedig nem érdemlik meg a szabadságot, mert a nemzetiségi gimnáziumok nemzeti eretekeket nevelnek a hazáink. Igaztás azt mondan, hogy a tót nyelv el van nyomva. Szabadon használhatják tót anyanyelvüket, tótl érthetnek a hatóságokkal és bíróságokkal. Nem is törté el hasonló igaztást más állam, csak a magyar, amely esodával határos tótlelem nézi az igaztást, (a vádlotthoz fordulva) az önök lelkiismeretlen törekvéseit és eszelekedeteit. (Éljenek.)

Az elnök esöndre int a hallgatóságot.

Az ügyész kéri a bíróságot, hogy igazias miatt itéle el a vádlottat, hogy példát adjanak mindazoknak a pánszlávoknak, akik a magyar államot engesztelhetetlenül gyűlölik. (Nagy éljenés.)

Az elnök a terem kiürítésével fenyegeti a hallgatóságot, azután holnapra halasztja a tárgyalást. Holnap a vedőbeszéd kerül sorra.

F. nap. Fajnor István dr. védő hosszú történelmi bevezetés után konstatalta, hogy a nyelvi és nemzetiségi kérdés csak a mult század derekán tűnik föl a történelemben, mikor a latin nyelv helyébe a magyar lép, mint állanyelv. Ez a fordulat azonban nem érintette a nemzetiségeket, mert nyelvközt továbbra is megtaroták a eszlásban, az egyházban, az iskolákban, községekben és a társadalomban. Csak amikor az állam a nemzetiségeket nyelvével kizárni ezozza az egész vonalon, jöfudul föl a nemzetiségi és faji öntudat. A nemzetiségi kérdés tehát a magyar nyelv uralmi törekvései szöllitják a küzföltre. A nemzetiségeket nem követelnek törvénytelen kiváltságokat, de törvényes jogokat. Nem

külön országot öhajának, de itt akarnak élni és halni ebben az údus magyar hazában. Veszolovsky Ferencz vádlottak terhére rójják, hogy a nemzetiségi törvény végrehajtását sürgeti. Valamikor szeniczi képviselőjelölt korában, Apponyi Albert gróf is fölvetve programjába a nemzetiségi törvény végrehajtását. Sőt botanult egy tót beszédet s azt elmondta szeniczi választóinak. Akkor nem volt ez büntetendő dolog Apponyival szemben, miért inkriminálják most a vádlottal szemben, aki pedig vérszerint való tót!

A védő, kérsékre, felgyakor a törvényszék megzaklató a tárgyalást s folytatást délután három órára tűzte ki.

Délután azzal folytatta a védő beszédét, hogy a választás alkotmányos aktus, amely alkalmas ad a népeknek, hogy a törvényhozás működése révén, politikai véleményt nyilvánítson és jövő képviselőre iránt intézkedjék. Programja a nép ad a képviselőnek és nem a képviselő a népeknek. Veszolovsky programjának első pontja hazánk egysége, színhelyi egysége és területi egysége hangzatos. Kétfeltevés, hogy valaki ellen programja miatt büntetendő eljárást indítsanak s ez eddig nem is történt meg soha. Veszolovsky beszédében nem volt egyetlen olyan kifejezés, amely alkalmas volna arra, hogy a népi följárással. A védelem tanácsa egybehangzó vallomása szerint a vádlott semmiféle törvénytelenkedést vagy igazságtól való követést el. Nagy derűtlenséget kellett a védelemnek a a fejtegetése, hogy a magyar ember szerint a tót aynai, a német pedig csak sógor. Nem lehet tehát hazafilanságunk nevezni, hogyha valaki tót hazafilanság megad, mert ha van tót aynafilanság, van tót hazafilanság is, ami egyértelmű azzal, hogy az illető tót születésű, nyelvű, jó magyar ember. A vádlott, fölmentést kéri.

Chudovszky Géza királyi ügyész válaszolt ezután. Elmondta, hogy amikor a nyitrai főispán Szeniczen jár, a védő tótul akarta üdvözölni. A főszolgabíró erre kijelentette, hogy csak magyarul beszélhetnek. Miért ugyanok idegen nyelven? — kérdezte ekkor a védő. (Nagy mozgás.) Egy alkalommal a védő úri társaságban egy nyilatkozott, hogy a pánszlávizmus bunkó, amely most még a magyarok kezében van, de majd a tótok kezébe kerül s majd bekerül vele a magyarok fejét. (Mozgás.) A pánszlávizmus nem zsidóknak meg semmitől kárhözhoz törökveszték elmozdítására s azután tagadják az igazságot, ha a törvény felelőssége vonja őket. Kéri a vádlott fölmentését.

VII. nap. A mai tárgyaláson az ügyész helyett Trixler Robert dr. ügyész foglalta el, aki jelentette, hogy az ügyész akadályozva van s azért őt bízta meg képviselőtelével. A védő tótul személyes kérdésben szólt föl és kijelentette, hogy az ügyészek személyére tett megjegyzéseinek rájuk csak a kezét a dolgokat az ügyészet közzé fogja ragasztani. Az elnök megjegyezte, hogy a védő beszédében sokat taglalokott magánával és így ő maga provokálta az ügyész megjegyzéseit. A védő kizárta akart szólni, de az elnök figyelmeztette, hogy a védő följárásmassza öntet, de az elnök szavait nem kritizálhatja.

A védő tótul az ügyessel polonizálva a pánszlávizmus történetét taglalokott. Kijelentette, hogy az ügyész történeti tényeket hozott föl, de ezekből a mai viszonyokra politikai következtetést vonni nem lehet. Hurlán 1848-iki szerepléséről a történelem van hivatalos véleményt mondani. Nem akar absztrálni, de csegi a történelmi nagyon sokat lehetne beszélni.

Az elnök figyelmeztette a védőt, hogy beszéde már absztraktus színvetévi bír. A törvényszéknek nincs kitűzése, ha a védelem történeti tényekre hivatkozik, de a tárgyhöz nem tartozó fölvetéseket és magyarázatokat nem enged meg.

A védő tagadja, hogy a prágai Palaezky-ünnep politikai ünnep lett volna. Egyszerűen irodalmi ünnep volt az a Zsivona egyesület sen politikai, hanem jógegy női egyesület. Védi a Tátra-bankot, amely joggal támogatja a neki tetsző jelölteket. A nagyszombati Szent Adalbert-egyesület katolikus imádságos könyveket kiadó és terjesztő társaság. Ha tótul beszélnek egymással, ez azért történik, mert ez a nyelv nekik a legkedvesebb. A pört a F. M. K. E. kezédsére és megbízásából indították. (Nagy dertűlés.)

Az elnök: Megnyugtatótlam a vádlottat, hogy sem ez, sem bármely korábbi politikai pört a F. M. K. E.-tel semmiféle összefüggésben sincsen. Fölújva a védőt, hogy a tárgyhöz nem tartozó dolgokat mellőznie.

A védő kijelenti, hogy azt hitte, hogy a F. M. K. E. kezé beletűszik a fölöz. A F. M. K. E. egyik tisztviselője állomáso halgatja ezeknek a nemzetiségi pöröknek. A vádlott fölmentést kéri, annál is inkább, mert a királyi ügyész fölmentése megkésztet.

Veszolovsky Ferencz képviselő kijelenti, hogy az

ügyész politikai pört folytat ellene. Alkotmányunk csak nemzetiség ellen való igazságtól ismer, a magyar nemzet ellen való igazságtól felelősségre sem lehet vonni. Programbeszédét még soha senkit sem üldözött a törvényszék. Az elnök: Nem a programbeszédét, hanem igazságtól miatt.

Veszolovsky kijelenti, hogy ő nem igazgatott, az állami nyelvről beszélt és nem a magyar nyelvről. Nincs fogalma a törvényszéknek, mi mindenre képesek a magyarok tót nemzetiségi pört leveivel szemben. A közigazgatási tisztviselői meglucukolják becsületben és tisztességben.

Az elnök: Nem engedhettem meg, hogy közigazgatási tisztviselők ellen íly vádakak hangoztasson. Azok az ön egyéni tisztességét soha meg nem sértették.

Veszolovsky Ferencz: Ő csak a nemzetiségi törvény végrehajtását követelte. Csaldai tradíciói is kizárják az igazságot. Egyik öse Thüköly-nek életét mentette meg, egy másik öset élhaláláért mentte meg Thüköly-nek leve volt. Csaldája ezért két talut kapott Thüköly-től. Öszintén szereti a tót népet s érte elvölcsi szívesen a büntetést is, amelyet esetleg rá mernek. Az egyetlen tanu, aki terhelően vallott ellene, Matolai Vilmos igazgató, de ez is alkoholista. A pör a járás főszolgabírája részéről bosszu mitve. Ő a magyarországi szlávászok képviselői a parlamentben, de ott ezért nem üldözik. Csak a nyitrai magyarság üldözi őt. Slotlának csak azért volt fokortése, mert Slotta valamikor tanára volt. Gódingben egy barátjának meghívására jelent meg a kiállításon. Fölmentést kéri annál is inkább, mert nem az ő személye, hanem egy országos pört a vádlott. Nemzetiségi kérdés volt, van és lesz mindig.

Az elnök Veszolovsky beszéde után a főbírályal befejezetnek jelenti ki. Az ítéletet holnap délután öt órákor fogják kihirdetni.

VIII. nap. A nyitrai törvényszék 28-án délután öt órákor hirdette ki ítéletét a Veszolovsky Ferencz nemzetiségi képviselő ellen indított büntetőperben. A törvényszék Veszolovskyt a terhére rótt igazságtól vádjá alól fölmentette. Az ítélet, mely igen nagy meglepetést keltett, így szól:

A nyitrai királyi törvényszék mint büntető bíróság szabadbírálat levő Veszolovsky Ferencz, nagyszombati illetőségű, római katolikus, nős, gyermektelen ügyvéd és országgyűlési képviselőt a büntető törvény 172. szakaszának második bekezdésében ütköző nemzetiség elleni igazságtól két rendbeli vétésének vádjá és következőinek terhe alól a büntető perrendtartás 326. szakaszának első pontja alapján fölmentti.

A megokolás szerint a vádlott tagadásával szemben nem bizonyult be az, hogy ő programbeszédében a magyar nemzetet említtette volna, hanem csak bírálatot mondott egyes intézkedésekről és intézményekről. E bírálatban oly kifejezéseket használt, amelyek a a néphez a fennálló intézmények ellen elkoseredést támaszthatnak ugyan, de ezekért a vádlott felelősségre nem vonható: mert a büntető törvénykönyv 172. szakaszának második bekezdése az igazságtól tárgyat taxatív felsorolja, s ezek között a kormányintézkedések bírálatát mint igazságtól felsorolva nincsen. A vádlott egyoldalú, hamis és téves következtetéseit különben sem mennek túl azokon a határokon, amelyekben belül alkotmányos országban az intézmények és hatósági intézkedések kritikája büntetlenül mozoghat. A vádlottnak az az eles kifakadása, hogy a tót nép el van nyomva, a közigazgatási ténykedések ellen és nem a magyar nemzet ellen volt irányozva: o mellett bizonyít az a körülmény is, hogy ezt a kifejezést a tiszta választásokról szólvá használta. Minthogy tehát hiányzik a jelen esetekben a büntető törvénykönyv 172-ik szakaszában meghatározott igazságtól ismertető jele: a vádlottat a vád és következményei alól föl kellett menteni.

Az ítélet a büntügyi költségeket a kincstár ellen állapította meg. A királyi ügyész az ítélet ellen fölbélezést jelentett be: a vádlott, valamint védője, megnyugodott.

Álarcos jelmestély.

Carneval herceg ő fensége széles jökevében magas hajította csörgő süvegét s a csengő, bongó pipák elkapta egy pajzán szelő és vitte, vitte. — Mindentit, a merre csak észállt, a jökevd, pajzánsg, mulati vágy maradt nyomában, az arcok kipirultak, a szemek felcsillantak, a muzsika megszólalt, mindenki mulatott. Végre a gyors szelő is elfáradt s a sipka buszon szállt alá a földre, a hódete hegyek tövébe, de itt még egyszer megkísérelt csilingelő szavának ellenállhatatlan erejét, amelynek hallatára a ő feloldadt s helyét egy éjszákára elfoglalta a tavasz.

F. hó 23-án zajlott le a túrózi magyar ifjúság jelmestélye. Az előkészületek, a rendezőség fárada-

tanlat tevékenysége előre sejtette ugyan a sikert, de ily nagyümvűt és ennyire sikerült mulatságra senki sem gondolt. A terem, mely különben elég tágas szokott lenni, bizony szűknek bizonyult ennyi ember befogadására. Nagyban hozzájárult a látogatottságához, hogy a rendezőség szép és kényelmes páholyt emeltetett, ezzel lehetővé téven a bálon való részvételt olyanoknak is, akik nem táncolnak. A páholy meg is télt, sőt még a garde d'ese d'ese-ok székei is s a terem nagy része is tele volt nézőközönséggel. Természetes oka e nagy érdeklődésnek az, hogy évtizedek óta nem volt városunkban magyar jelmestély. A kíváncsi nézők aztán teljesen ki is elégettette a kosztümök tarka, sokaságban pompázó képe. A lampionokkal és nemzetiszíni drapériákkal díszített terem egy mesésország alkult át, a mint a párosával rendezett jelmestélyek zeneszó mellett bevonultak. A pajkoskodó, ugrázó, vidám maszkok pajzán játéka, szebbnél szebb csoportozatai, majd a lassú keringőt lejtő tündérei fényű jelmestély frakkokkal tarkozott tömege az „Ezerégyéjszaka” káprázatos képeit eleventé meg. S a halk ámulat moraját csakhamar a hangos tetszésnyilvánítás váltotta fel a nézők ajkain. A kedv egyre sőt le legmagasabbra hágott az l. négyes utolsó figurájában, amikor a jelmestély levetették álarczaikat s a sok félreismerés kiderült. Vége-hossza nem volt a vidám kacajának, jökevdü tréfának, amely nem lohadt le reggeli 7 óráig, amikor a bál véget ért.

Kedves Carneval! pipák jó helyre esett s tíz szép leányok, asszonyok és csúnya férfiak, midőn tépett toltaiteteket, gyűrtö frakkotokat álmos szemekkel, szomoruan néztek végig, bizonyonyal nem a selymet siratjátok, sem a vasalás árát, hanem azt sóhajtatok: „Be kár, hogy vége!”

Jelen volt jelmestélyek: Beniczky Akosné, sakkkirálynő; Bindfeld Ilona, prierette; Buócz Berta, török nő; Feiner Elza, reklám; Fischer Berta, postás; Fischer Erna, havasi gyopár; Galandó Olga, jégkirálynő; Guthy Irén, lampion; Horn Ilona, harlekin; Hudák Endréné, virágúr; Holländer Hermin, spanyol táncosnő; Kertész Gizella, szatelláné; Kossuth Anna, baba; Kossuth Ella, görög nő; Klein Irén, szerencse; dr. Lang Ernőné, bachanszó; Lehotzky Anna, Amor; Lehotzky Ilona, löher; Moskóczy Margit, prierette; Kocsicsányi Gusztáv, éj királynő; Patsch Vilmosné, tarokk; Popper N., cigányán; Reóthy Vladimír, pók; Rosenthal Laura, rózsán; Singer János, baba; Schwartz Renée, magyar; Strauss N., görög nő; Szochán Pálné, prierette; dr. Trombauer Árpádné, sziv; Volf Józsa, cigányányle; Zányi Kálmánné, japán nő; — Boldizs Dező, ő-német lovag; Buócz Károly, rokkókó; Dugovics Titusz, búcsúmagyar; Emmanuel István, torreador; Jakubovits L., francia tiszt; Káráthy Béla, gigerli; Kolossy Miklós, dominó; Lax Tivadár, Pierre; Löwy Kornél, bohóc; Reóthy Vladimír, bolgyó hollandi; Rakassányi Vilmos, zöldbeka; Velits Lajos, gouvamente; Záborszky Nándor, perezcs; Zathureczky Miklós, szeressen; Zókóczy Tibor, dominó; Vogel Rezső, szerencsétlen flórák; Vitvický Pista, kukta és még sokan, kiknek neveit nem sűrűlt meg tudnunk.

Közéletünk jelesei — élükön ifj. Justh György főispán, Beniczky Kálmán alispán, Berecz Gyula kir. járásbíróval és hozzátartzókkal, — valamint a társadalom kedvelt szereplői teljes számban részt vettek, hogy jelenlétükkel az est fenyűt emeljék. Rég nem volt ily esték, mely e jelesetevé na a társadalom minden rétegét és osztályát jökevdü összhangban.

HIREINK.

— **Kinevezés és áthelyezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter dr. Oswald Károly beszercebányai kir. törvényszék joggyakornokot a túrócszentmártoni kir. járásbírószághoz állejgévő nevezte ki. Egrý Aladár túrócszentmártoni járásbírószághoz állejgévő pedig a beszercebányai járásbírószághoz helyezte át.

— **Személyi hír.** Szankovics Miklós szegedi M. Á. V. útleveztető túrózi rokonainak látogatására a múlt vasárnap Ruttkára érkezett, ahol mintegy 10 napot fog tartani.

— **Eszküvő.** Lázár Jenő m. kir. csendőrfőhadnagy f. évi február hó 16-án délután 2 órákor fogja oltároz kezdeni Boldizs Ignác felsőkereskedelmi isk. igazgatónak vedves leányát, Ilonkát. A polgári esketés után a násznép a helybeli ág. h. evang. templomba vonul, ahol az e-yházi szertartás fog megtartani. Ennek megtörténte után a meghívottak az örömszólók házáan lakodalmás ebédre gyűlleznek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Ifj. Justh György főispán ur ő méltósága a Ruttkán építendő rom. kath. templom alapja javára rendezett színelőadás jökevdémet 25 k. 69 fillérrel hozzájárulni és ezzel a tiszta jökevdémet 500 koronára kiegészíteni egykedkedett. Midőn a főispán ur a vallás-és nevelésügyi iránti érdeklődésének eme legújabb bizonyítékát nyilvánosságra hozni kedves kötelességemnek tartom, kegyes adományáért, a rendezőség nevében, ez uton is hálás és őszinte köszönetet nyilvánítok. Ruttkán, 1904. évi január hó 27-én. Komora János, plébános.

— **Riadalom a nemzetiségi bankokban.** Az a mozgalom, amely a nemzetiségi pénztételeket megrendezés szabályozást czelezoa, nemcsak a Felvidéken, de különösen a románok között is nagy visszataszást idézett elő, aminek lapjaikban is kifejezést adnak. A külföldi, különösen pedig a cseh lapok erősen kikelnek ezen mozgalom ellen, mert abban a nemzetiségi mozgalmak erőforrásait látják megtámadva. Mi pedig örömmel konstaltjuk, hogy ez a porosz mintára tervezett törévők mindinkább hódít és ezzel, hogy a Pénztételek Országos Szövetsége megalakul, megtalálta már a kereset is arra, melyben áldásos munkáját megindíthatja.

— **Carneval.** A vármegyei kórház javára rendezendő zárkórú táncestélyi rendezése most küldi szét a meghívókat. A táncmulatság védőnökségét ifj. Justh György főispán vállalta el, a rendezésé elén pedig dr. Beniczky Ákos elnök és Trombauer Árpád és Párvy Endre alelnökök állanak. Belépő jegyek: személyi jegy 2 kor., családi jegy 5 kor. A február hó 13-án tartandó táncmulatság iránt megyszerete igen nagy az érdeklődés. Jegyek előre válthatók Moskóczy Ferencné könyvkereskedésében. — A töröczszentmártoni kereskedő ifjuság február hó 20-án, „Domszálló” nagy termében tartja a helybeli kereskedők védőnöksége alatt rendezendő táncmulatságát.

— **Halálozások.** Keviczky Adolf földbirtokos, f. hó 23-án Kevezen, 77 éves korában elhalálozott. Az elhunytban, ki az egész községben közbecsületben állott, Keviczky István árvaszéki elnök és Keviczky Imre közgazdasági előadó nagybátyjukat gyászolják. Temetése nagy részvét mellett megtéve.

— **Új csendőrs.** A csendőrszolgálat szaporítása Turóczvármegyének is két új csendőralomás juttott, a tótrónai és szucsányi. A tótrónai már szervezve van, sőt annak sikeres működéséről lapunk más helyén már hírt is adunk. A szucsányi állomás szervezését most fejezték be és működését e héten kezdette meg.

— **Pamflet.** Prágában, L. Srb kiadásában, „A tótok elnyomtatása a magyarok által” című pamflet jelent meg több európai nyelven, amelyből egy német nyelvű példány a mi kezünkbe is eljutott. Hogy micsoda hang uralkodik ebben a szennyrítartban, amelynek, úgy látszik valamely tisztelőtől prókátort a szerzője, arról a 47. oldalon olvasható eme sorok nyújtanak izelítőt: „Látjuk, hogy nemcsak a nemmagyar népek nyelvét, hanem azoknak az erkölcsösségét is fenyegeti a magyarosítás. Hiába, ti magyarok az igazságosság iránti érzéket elvesztettétek, az isteni fogalom e legmagasabb érzéket, az emberi erkölcsösséget is legragyogóbb jelét; ti magatok zártok ki magatokat Európa erkölcsös társadalmából!” Egyetlen egy művelt európai ember sem ejti ki nevetekét anélkül, hogy azt az erőszakkal ne azonosítsa. Magyar, erőszaktevő, elnyomó.” — Ennek a pamfletnek a tartalmát bő kivonatban fogjuk ismeretlni lapunkban, hadd lássák, akiket illet, hogy mily karikatúrát rajzolnak hazai viszonyainkhoz hazai pánszlávok.

— **Kanyaró.** Ez a veszedelmes gyermekbetegség legutóbb Mosócson lépett jól járványyszerűleg elő mértékben, hogy az ottani ág. h. ev. iskolában a tanítást két hétre be kellett szüntetni.

— **A „Táttra” terjeszkedése.** Amint trencsényi levelezőnk írja, a töröczszentmártoni „Táttra” bank, mely főközlőjával már az egész Felvidéket elárasztotta, újabbban Trencsényben is fiókot állított fel. Ennek a terjeszkedésnek nincs okunk örvendeni.

— **A csendőrség dícsérete.** Szívesen emlékezzünk meg csendőrségünknek hasznos munkásságáról, amelynek folytán a Tótróna vidékén napirenden volt kihágásoknak véget vetett. Annnyira voltak már azon a vidéken, hogy a személybiztonság is veszélyeztetve volt, mert a kőborczigányok fenyegetései miatt a lakosság állandó rettegésben élt. Most mindennek vége szakadt, amióta Tótrónán a csendőrszolgálat megkezdte. Mert ha valami apróbb lopás elő is fordul meg, a csendőrség azonnal kinyomozza a tolvajt és az ellopott tárgyakat visszaszerzi a károsultaknak.

— **Vatra.** Hogy a cseh-től kölcsönösség eszméje mily mértékben terjedt, ennek egyik újabb bizonyítéka az is, hogy a morvaországi, sziléziái és magyarországi tótság főiskolái tanulóit, tehát a jövő reményei, Vatra cím alatt új lapot indítottak meg, amely a cseh-től kölcsönösség eszméjének szolgálatában áll. Mindjárt az első számban több magyarországi tótlevelező panaszkodik a tótok elnyomásáról, arról az erőszakról, amelyet a magyarság a felvidéki tótságra gyakorol. Hát persze, ezek a fiatal diákok azt ismételtetik, amit az öregek-től hallanak, de aminek valóságáról éppen úgy nincsenek meggyőződve, mint azok, akik e rágalmakat terjesztik.

— **Közgyűlés.** Liptószentmiklósról írja levelezőnk: A helybeli izr. hitközség e hó 24-én tartá Stark Ármin elnökelete alatt rendes évi közgyűlést. A jelentésből kitűnik, hogy az évi bevétel 29144 kor., a kiadás 28160 kor. volt. A Herz-féle alapítvány kamatainak hovaforrása még mindig nincs eldöntve. Az évi jelentést tudomásul vették és az elnökségnek bizalmat szavaztak. Újra meg lettek választva elnökek Stark Ármin, alelnökök Steiner Manó ügyvéd, pénztárosnak Schwab Manó.

— **Tűz.** 28-án este ugy 9 óra tájban túzárma verte fel Mosócson csendes utcáit. Belovics F. rőfőkereskedő üzlete kigyuladt s bár a tűzoltóság s összeszaladt nép mindjárt az oltáshoz fogtak, nemcsak az üzlete, de raktára s lakása is a tűz martaléka lett. Szerencse, hogy sértéselend volt, így a szomszédos házak nem szenvedtek kárt, bár a kár így is tetemes.

— **Orvos nélkül.** Nagy az elégedetlenség a községek körében, az úgynevezett alvidékek amint, hogy a stubnyafüredi orvos betegsége miatt ott orvost alig kaphatnak. Tótrónán pedig azért, mert az évek óta üresedésben lévő orvosi állás meg mindig nincs betöltve. A községek érdekében szükséges, hogy ezen tarthatatlan állapotokon sürgősen segítve legyen.

— **Nyilvános nyugtázás.** A töröczs megyei ifjuság által f. hó 23-án rendezett álarcos jelmetszési szűkebb körű bizottsága f. hó 25-én a bevétel és kiadások számadását lezárván, a következő eredményt állapította meg. Bevétel. 1. Jegyek elárulásából: 380 korona 60 fillér. 2. Felüljelzések és jegymegváltásokból: 75 kor. 80 fill.

3. Hudák Endréné virágáros jelmetszéséből: 25 korona. Összes bevétel 481 kor. 40 fill. Összes kiadás 268 kor. 36 fill. Tiszta jövedelem 213 (kettőszáz tizenhárom) kor. 4 f. A bizottság a számadások hitelesítése után a tiszta jövedelmet képező 213 korona 40 fillért liptóvármegye alispáni hivatalához hivatalos letétbe helyezte, egyttal értesítette a báró Malassa Bálint eltemetésére és síremlék felállítására társadalmilag alakult bizottság intézését, hogy ezen összeg felett a jelzett célra rendelkezék. Felüljelzettek: Justh György, Justh Ferenc, és Láng Ernő cellulozegári igazgató 10—10 korona; Emmanuel István (Verbó) 7 korona 60 fillér; Reöthy Vladimir 5 kor.; Toperczer Sándor 4 korona 40 fillér; Kuffler Zsigmond 4 kor.; Briesscsánszky Matild, Nathan Henrik 3—3 korona; Roll Béla 2 kor. 40 fill.; Berger Jakab, Grosz Soma, Kellermann Gyula, Patsch Vilmos, Spitzer Albert 2—2 korona; Rosenthal Fülöp, Vódka Károly, N. N. 1 kor. 60 fill.; Gaal Emil 1 kor.; N. N. 40 fillér. Fogadják a felüljelzettek a rendezőség hálás köszönetét.

Feladás szerkesztő: **Barnócz Gyula.**
Főmunkatárs: **Báthi János.**

Meghívó.
A Turóczy Gazdasági Takarékpénztár r. t.
Znióváralján
folyó évi február 14-én délután 2 órakor
az intézet helyiségében tartja

III-ik
rendes közgyűlést,

melyhez a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívhatnak.

Napirend:

1. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés és az 1903. évi zárszámadásainak bemutatása.
 2. Határozathozatal a tiszta nyereség felosztása iránt.
 3. Az ügyvivő igazgató, az igazgatótanács, a felügyelő-bizottság és a bíráló-bizottság választása.
 4. Esetleges indítványok.
- Znióváralján, 1904. évi január hó 25-én.
Az igazgatóság.

PERLZWEIG J. órás és ékszerész Ruttká. Nagy raktár arany- és ezüstneműekben, fali-és zsebrézkében.

A hölgyvilág részére!

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fardás nélkül készítheti ruháját az igazítható női derek-szabászatú készülék segítségével anélkül, hogy szabászatit rajzot megtanult volna. Emé készülék minden testalkat részére

szabályozható.

Akadémiailag vizsgázott. Számos elismerő iratok
Egy készülék ára 3 korona.
Utánvét mellett! Utánvét mellett!
Minden kulturálisan triv. védve és szabaddalmazva
Főképviselő egész Európára:
E. DRECHSLER,
BÉCS, VI/2. Linien-gasse 18.
Képviselők minden helységben kerestetnek.

Pénzt,

csak pénzt, havonként 1000 koronájig kereshet mindenki tisztességesen minden szakímeret nélkül, Küldje be címzett: E. 465. jellege alatt a következő czimre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim. Meerfeldstr.

Ungváry László

(Czelegdi) 300 holdas bor-teremtő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőművelési tárgyköze megjelölt, hol s kizárólag letele nem csak a terület, a területtel sime és gyökéres szőlővesszők; továbbá — 16 — 18 fonttal letele saját termés rendkívül finom újborkor kapuak. Ezek kivétel mindenle gyümölcsfa vadencza, aköz és gleditschia-csemekék. Tesék árjegyzékek (borról is) kérn. k.

Hitelt nyujtok

1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vizsabayozó társulatok, mérnöki hivataók, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitetőképű egyeneknek. A hitelynyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Egri hegyi borok!

Kiváló minőségű, saját termésű, fehér, Schiller és vörös, egri hegyi borok, 50 literfő kezűve, jutányos ártban kaptak

REINPRECHT MIKLÓS
bortermelőnk, EGER (Hevesmegye.)

Schicht-szappan

„szappan” vagy „kulcs”

jegyzel

lenjebb letekadásabb s ennélfova 1-gelcsobb szappan. Minden káros alkattól.ektől mentes.

Mindenütt kapható!

!!! Bróvászáránál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!!